

શ્રાવણ સુદ ૩, ગુરુવાર, તા. ૨૬-૭-૧૯૭૯

ગાથા-૩૦૮-૩૧૧, પ્રવચન - ૬

સમયસાર, (ગાથા) ૩૦૮ થી ૩૧૧. ક્રમબદ્ધની વ્યાખ્યા આવીને? ક્રમબદ્ધમાં પરકા કારણ-કાર્યકા અભાવ હોતા હૈ. વિશેષ સ્પષ્ટીકરણ આતા હૈ. ઉસકા કારણ વહ હૈ. ક્યા? કિ **જીવ અપને પરિણામોંસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ..** યે ક્રમબદ્ધમાંસે નિકાલા. જબ **જીવ અપને પરિણામોંસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ..** ક્રમબદ્ધમાં ઉસકા નિશ્ચય (-નિર્ણય) જાતા હૈ જ્ઞાયક ઉપર. વો બાત યહાં હૈ. જ્ઞાયક ઉપર દૃષ્ટિ હુઈ તો જવ અપને પરિણામોંકે સાથ તાદાત્મ્ય હૈ. આહાહા! **इसप्रकार जीव अપने परिणामोंसे उत्पन्न होता है..** નિગોદસે લેકર સિદ્ધ, એક-એક સમયકે પરિણામ.... નિર્મલકી યહાં બાત હૈ હોં. અપને પરિણામસે જવ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહાહા! પરિણામસે ઉત્પન્ન (હોતા હૈ). જવદ્રવ્ય તો હૈ હી. **परिणामोंसे उत्पन्न होता है तथापि...** એસે ક્યોં કહા? કિ અપને પરિણામોંસે તો ઉત્પન્ન હોતા હૈ ન? ઈતના તો કાર્ય કરતા હૈ ન? અપને પરિણામોંસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ ન? નહીં ઉત્પન્ન હોતા એસા તો હૈ નહીં.

उसका अजीवके साथ कार्यकारणभाव सिद्ध नहीं होता... એસે કિ અપને પરિણામસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ, તો પરકા પરિણામ ભી કરે. જો ઉત્પન્ન ન હોતા હો, કાર્ય ન હોતા હો તો તો પરકા કાર્ય ન કરે. આહાહા ! કાર્ય તો કરતા હૈ. ઝીણી વાત છે. જવ અપને નિર્મલ પરિણામકા કાર્ય તો કરતા હૈ, તથાપિ પરકા કાર્ય નહીં કરતા—એસા લેના હૈ. સમજમાં આયા? ગંભીર શબ્દ હૈ. કિ અપને પરિણામોંસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ તથાપિ—તોપણ.... નિર્મલ પરિણામસે તો ઉત્પન્ન હોતા હૈ. મેં શુદ્ધ ચૈતન્યઘન જ્ઞાન આનંદકંદ પ્રભુ હૂં, ઉસકા (-મેરા) પરિણામ તો આનંદ ને શાંતિ યે ઉસકા પરિણામ હૈ. અહીં ધર્મ પામેલાની વાત ચાલે છે અથવા ક્રમબદ્ધકા જિસકો નિર્ણય હુઆ ઉસકી બાત ચલતી હૈ. આહાહા!

જગતમાં દરેક પદાર્થકી અપની અવસ્થાસે વ્યવસ્થિત વ્યવસ્થા હોતી હૈ. દરેક પદાર્થકી અપને પરિણામ—અવસ્થાસે વ્યવસ્થા હોતી હૈ. દૂસરા પરિણામ ઉસકો કરે તો ઉસકી પર્યાય વ્યવસ્થા હોતી હૈ એસા હૈ નહીં. તો આ બધા વ્યવસ્થાપક છે ને? નહીં? યે પ્રમુખ હૈ, વ્યવસ્થાપક હૈ. કિસકા વ્યવસ્થાપક? ભાઈ! જો દ્રવ્ય અપને પરિણામસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ ક્રમમાં, તો ઉસકી પર્યાયકી વ્યવસ્થા વો હી ઉસકી વ્યવસ્થા હૈ. આહાહા! દૂસરા જવ ઉસકી વ્યવસ્થા કરે? દૂસરા જવ ભી અપને નિર્મલ પરિણામસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ, તો વો અપને પરિણામસે ઉત્પન્ન હો ઔર દૂસરેકે ભી પરિણામ ઉત્પન્ન કરે—એસા નહીં હોતા.

તેથી... ‘તથાપિ’ લિયા હૈ. એમ કે અપના કાર્ય કરે ન? કરતા તો હૈ કિ નહીં? કરતા હૈ કિ નહીં? પલટતા હૈ કિ નહીં? તો ફિર દૂસરેકો ભી પલટાવે. કહતે હૈં કિ એસા હોતા નહીં.

क्योंकि दूसरा द्रव्य भी अपने परिणामसे परिणामित होता है. दूसरा द्रव्य कोई पर्याय बिनाका द्रव्य है, ऐसा द्रव्य है नहीं. आडाडा ! (उसकी) पर्यायका कार्य करनेवाला कोई अेक द्रव्य-परद्रव्य है, तो उसकी पर्यायका कार्य दूसरा श्चव करे ऐसा कभी होता नहीं. आडाडा! आ बधा शेठियाओ धंधो करे, वेपार करे दुकानमां धडाधड. क्या करे? कर्ता होना तो मरना है. मैं करूं... भगवान ज्ञायकस्वरूप प्रभु उसको रागका, परका काम सोंपना.. आडाडा! ये तो प्रभुका मृत्यु है अथवा उसका अनादर है. अनादर है वो डी मृत्यु है. आडाडा! आ बधा वेपार करे छे लोढाना. आडाडा! बब्बे करोडनुं तो स्टील (पङ्कुं डतुं), अेमां भाव वधी गया तो यालीस लाभ पेदा थई गया, ल्यो. भुश थया के नहीं?

वो परमाशु, वडां कमबद्धमें आनेवाला परमाशु आया है, उसकी पर्यायके कमबद्धमें. दूसरेके कारणसे पैसा आया वडां..... (श्रोता : अेनी ज पासे आव्या, बीजा पासे न आव्या?) उसके पास आया वो तो उस समय कार्यकी दशा ने काल डी ऐसा था. पूर्वका पुण्य कडनेमें आया, वो पुण्य तो निमित्त है. पूर्वका पुण्य पैसेको भीयकर लावे—ऐसा है नहीं. बोलनेमें आता है कि उसके पुण्यके कारणसे..... शास्त्र भी ऐसा कडता है कि पुण्यका फल मिलता है.

पद्मप्रभमलधारीदेव कडते हैं कि प्रभु! दूसरेकी रुद्धि देभकर तुजे विस्मय होता है और तुजे ँच्छा होती है कि आडाडा! करोडपति, अबजपति मैं भी डोउ. तो प्रभु! ये अरिहंतकी भक्ति कर तो उसमें पुण्य डोगा और उससे मिलेगी वस्तु. तेरेको मिलेगी तो भी तुजे क्या लाभ है? आडाडा! तुं तो भगवान आत्मा सख्यिदानंद प्रभु है, जिसमें अनंत अनंत निर्मल गुणकी भाश है. ये भाशकी प्रतीति जिसको कमबद्धके परिणाममें डुई.. आडाडा! ये तो अपने परिणामसे उत्पन्न होता है. क्यों? कि दरेक श्चवद्रव्यमें कर्ता नामका अेक गुण है... कर्ता नामका गुण है. तो कर्ता डोकर अपने परिणामका कर्म नाम कार्य करता है. आडाडा! कर्ता डोकर.... अपने निर्मल परिणामकी बात है डो.

सम्यग्दर्शन-ज्ञान-चारित्र... कमबद्धके निर्णयमें ज्ञायक उपर द्रष्टि डोनेसे सम्यग्दर्शन-ज्ञान डुआ, ये सम्यग्दर्शनके कार्यका कर्ता कौन है? कि श्चवमें कर्ता नामका गुण है. ये कर्ता(गुण)के कारणसे सम्यग्दर्शनकी पर्याय उत्पन्न डुई है. पूर्वकी पर्यायसे नहीं, निमित्तसे नहीं, सुननेसे नहीं. आडाडा! बडोत मंथन किया विकल्पसे अंदर, तो उससे प्राप्त होता है, ऐसा है नहीं. आडाडा! मंथन है ये तो विकल्प है. आडाडा! अपनेमें कर्ता नामका अनादि गुण है, ये कर्तागुणके कारणसे उसकी सम्यग्दर्शन आदि पर्याय उत्पन्न होती है.

अथवा कर्म नामका गुण है आत्मामें. ओडोडो! अेक जडकर्म है, अेक नोकर्म है, अेक रागका कर्म है, अेक निर्मलपर्यायरूपी भावकर्म है, निर्मल... आडाडा! अने अेक कर्म नामका गुण आत्मामें है. क्या कडा? आत्मा सिवाय अनंत पदार्थका कार्य होता है वो भी उसका कर्म है. ये कर्म, पदार्थने अपना परिणाम किया, वो परिणाम उसका कार्य है. कार्य कडो कि कर्म कडो. अेक वात. दूसरी - जडकर्म है उसको कर्म कडना, परमाशु अपनी पर्यायसे परिणामा है वो भी कर्म

હૈ.- દો. તીસરા - રાગ-દ્વેષકા પરિણામ કરના વો ભી એક કર્મ હૈ, ભાવકર્મ. તીન. એક નિર્મલ પરિણામ(રૂપ) કાર્ય હો વો ભી કર્મ હૈ - ચાર. ઔર એક કર્મ નામકા ગુણ આત્મામેં હૈ. આહાહા!

સૂક્ષ્મ બાત હૈ ભાઈ! અરેરે! અનંત કાલમેં સત્ય વાત મિલી નહીં (ઔર) મિલી તો રુચિ નહીં. આહાહા! એકાંત.. એકાંત લગે. વ્યવહાર.. કુછ કુછ રાગકી મંદતા કરનેસે હોતા હૈ કિ નહીં? તો કહતે હૈં કિ ઉસકે કર્મ નામકે ગુણને ક્યા કિયા? રાગસે જો હુઆ, તો રાગ કર્તા.. આહાહા! સમજમેં આયા? અને ધર્મપર્યાય કાર્ય (હુઈ). યે રાગ કર્તા (ઔર ધર્મપર્યાય) કાર્ય (હો) તો કર્તા નામકે ગુણકા કાર્ય ક્યા હૈ? આહાહા! બહુત ઝીણી વાત છે. મુદ્દેકી બાતકો ઉસને કભી દ્રષ્ટિમેં લિયા નહીં. આહાહા! યહાં કહતે હૈં કિ કર્મ ઇતને પ્રકારકા હૈ. આહાહા! એક ગુણરૂપી કર્મ, એક નિર્મલ પર્યાયરૂપી કર્મ, એક રાગરૂપી ભાવકર્મ, એક (દ્રવ્ય)કર્મરૂપી પર્યાય જડકી ઔર એક પરકે પરિણામરૂપી કર્મ. આહાહા!

પરકા કર્મ આત્મા કરતા હૈ કિ નહીં? કર્મકા પરિણામ જો હૈ ઉસકો ભી આત્મા કરતા નહીં ઔર રાગ હૈ વો ભી આત્માકા કર્તૃત્વ નહીં ઔર નિર્મલ પર્યાયકા કર્તા હૈ વો ભી ઉપચારસે હૈ. આહાહા! નિર્મલ પરિણામ અપના કાર્ય ને આત્મા કર્તા ઐસા ભી ઉપચારસે-વ્યવહારસે કહનેમેં આતા હૈ. કલશટીકામેં હૈ. કલશટીકામેં હૈ સબ. સમજમેં આયા? આહાહા! યહાં તો કહતે હૈં કિ આત્મામેં કર્મ નામકા ગુણ હૈ.. કર્મ નામકા ગુણ હૈ. જડકર્મકા નહીં, રાગકા નહીં, પર્યાયકા નહીં. આહાહા! જૈસે ભગવાન આત્મા જ્ઞાનસ્વભાવી ત્રિકાલ હૈ, આનંદસ્વભાવી ત્રિકાલ હૈ, ઐસે કર્મસ્વભાવી ત્રિકાલ હૈ. આહાહા!

આ બધું સાંભળ્યું ન હોય, ત્યાં પૈસા-પૈસામાં ન સાંભળ્યું હોય. મંદિરમેં આઠ લાખ ખરચા માટે ધર્મ હો ગયા (ઐસે માને), પણ પૈસા ખરચ સકતા હી નહીં આત્મા. યે પરમાણુકી પર્યાયકા કાર્ય તો પરમાણુકા હૈ, દૂસરેકા યે કાર્ય હૈ હી નહીં. આહાહા! અને યે પૈસેકે કાર્યસે મંદિરકા કાર્ય હોતા હૈ ઐસા ભી નહીં. (શ્રોતા : કોઈનો ઉપકાર ગણતા જ નથી). એ તો બધી વ્યવહારની વાતું છે. આહાહા! 'ઉપકાર' આતા હૈ ન? ભાઈને લિયા હૈ ન 'મોક્ષમાર્ગપ્રકાશક'મેં આઠવે અધ્યાયમેં? અરિહંતને ઉપકાર કિયા હૈ ઉપદેશ દેકર, મૈં યે ઉપકારકા ઉલ્લેખ કરતા હું. આઠવે અધ્યાયમેં હૈ. 'મોક્ષમાર્ગપ્રકાશક.' આહાહા! હમ ઉપકાર કરતે હૈં, યે તો નિમિત્તસે કથન હૈ. સમજમેં આયા?

અભી તો બહોત ચલતા હૈ ન? વો ચૌદ બ્રહ્માંડકા નકશા બનાકર નીચે લખતે હૈં 'જીવાનાં પરસ્પર ઉપગ્રહો.' પરસ્પર ઉપકાર કરતે હૈં. ઉપકાર કરતે હૈં ઉસકી વ્યાખ્યા ઐસી હૈ નહીં. જહાં તહાં યે ચલ રહા હૈ. 'ઉપકાર'કા અર્થ નિમિત્તપને હૈ ઇતના જ્ઞાન કરાનેકો ઉપગ્રહઃ અથવા ઉપકાર ઐસે દો શબ્દ લિયે હૈં. આહાહા! યહાં તો પરમાત્મા ઐસે કહતે હૈં કિ જીવ અપને પરિણામકો... પરિણામ કહો કિ કર્મ કો કિ કાર્ય કહો. અપને કાર્યસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ તથાપિ ઉસકા અજીવકે સાથ, રાગકે સાથ, કર્મકે સાથ, શરીરકે સાથ કાર્યકારણભાવ સિદ્ધ નહીં

હોતા. યે જડકર્મ કાર્ય ને આત્મા કારણ એસા સિદ્ધ નહીં હોતા. આહાહા! યે શરીર ચલતા હૈ, એસી ભાષા નિકલતી હૈ, યે ભાષાકા નિકલના કાર્ય ને આત્મા કર્તા એસા કભી સિદ્ધ હોતા નહીં. આહાહા!

ઉસકા અજીવકે સાથ કાર્યકારણભાવ... યે તો કલ કહા થા ન? આત્મામેં અકાર્યકારણ નામકા ગુણ હૈ.. આત્મામેં અકાર્યકારણ ગુણ હૈ કિ (જિસસે) પર(દ્રવ્ય) કર્તા ને આત્માકી પર્યાય કાર્ય એસા તો હોતા નહીં, પણ રાગ કર્તા ને નિર્મલ પર્યાય કાર્ય એસા ભી હોતા નહીં. સૂક્ષ્મ બાત હૈ. સમજમેં આયા? વ્યવહારરત્નત્રય કર્તા અને સમ્યગ્દર્શન નિર્મલપર્યાય કાર્ય એસા કર્તા-કર્મ (સંબંધ) હૈ નહીં. બહોત (હુઆ તો) આત્મા કર્તા ને નિર્મલપર્યાય કર્મ એસે ઉપચારસે દો ભેદ પડતે હૈ, પણ વ્યવહાર રાગ..... સબકા વો લેખ આતા હૈ. વ્યવહાર.. વ્યવહાર.. વ્યવહાર.. વ્યવહાર તો કરો, વ્યવહાર કરો, કરતે-કરતે પીછે છોડ દો. આહાહા! (શ્રોતા : પહલે તો કરના પડતા હૈ?) પહલે ને પીછે કરે કૌન? અપને પરિણામસે ઉત્પન્ન હોનેવાલા પ્રભુ (આત્મા હૈ) ઔર દૂસરે પરિણામસે ઉત્પન્ન હોનેવાલા વો (દૂસરા) દ્રવ્ય હૈ. પરિણામ બિનાકા તો કોઈ દ્રવ્ય હૈ નહીં અથવા પરદ્રવ્ય અપને કાર્ય બિનાકા તો હૈ નહીં. ઉસકા (અપના) કાર્ય હૈ, તો આત્મા અપના કાર્ય કરતા હૈ ને પરકા ભી કાર્ય કરતા હૈ? તો કાર્ય બિનાકા દ્રવ્ય હો ગયા. પર્યાય બિનાકા દ્રવ્ય હો ગયા. પર્યાય બિનાકા દ્રવ્ય હોતા હી નહીં કભી. છન્નાલાલજી! આવી વાત છો ભાઈ! આહાહા!

ભગવાનકી વાણી કર્તા અને આત્માકી જ્ઞાનપર્યાય કાર્ય એસા હૈ નહીં. સમજમેં આયા? ક્યા કહતે હૈ? ફિરસે લેતે હૈ. વાણી જો ભગવાનકી દિવ્યધ્વનિ હૈ, યે તો પરમાણુકી પર્યાય અપનેસે ઉત્પન્ન હુઈ હૈ. યે ભગવાનસે ભી નહીં. ભગવાનકી દિવ્યધ્વનિ ભગવાનસે ભી નહીં (હોતી). આહાહા! ભગવાન તો નિમિત્ત કહનેમેં આતે હૈ. લોકાલોકકો કેવલજ્ઞાન નિમિત્ત કહનેમેં આતા હૈ ઔર કેવલજ્ઞાનમેં લોકાલોક નિમિત્ત કહનેમેં આતા હૈ. નિમિત્ત કહનેમેં આયા, પણ નિમિત્તસે હુઆ હૈ એસી ચીજ હૈ નહીં. કેવલજ્ઞાન લોકાલોકકો નિમિત્ત હૈ તો કેવલજ્ઞાનસે લોકાલોક ઉત્પન્ન હુઆ હૈ? અને લોકાલોક કેવલજ્ઞાનમેં નિમિત્ત હૈ તો લોકાલોકસે કેવલજ્ઞાનકી પર્યાય ઉત્પન્ન હુઈ હૈ? યે સર્વવિશુદ્ધ (અધિકાર)મેં પાઠ હૈ. સર્વવિશુદ્ધ (અધિકાર) સમયસાર. આખિરી અધિકારમેં હૈ. કેવલજ્ઞાન લોકાલોકકો નિમિત્ત હૈ ઔર લોકાલોક કેવલજ્ઞાનકો નિમિત્ત હૈ. સર્વવિશુદ્ધ અધિકારમેં પીછે હૈ. ઉસકા અર્થ ક્યા? કિ દૂસરી ચીજ હૈ ઇતના જ્ઞાન કરાયા. કેવલજ્ઞાન ઉત્પન્ન હુઆ, તો યે લોકાલોક ઉસકા કારણ-કર્તા ને આત્માકા કેવલજ્ઞાન કાર્ય એસા હૈ? અને કેવલજ્ઞાનકા કાર્ય વો લોકાલોકકો નિમિત્ત હૈ તો કેવલજ્ઞાન કર્તા ને લોકાલોક કાર્ય— એસા હૈ નહીં. આહાહા! આવી ઝીણી વાત.

યે યહાં કહતે હૈ. જીવ અપને પરિણામસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ—કાર્ય તો કરતા હૈ, એસે કહતે હૈ. કાર્ય કિયે બિના રહતા હૈ એસા તો નહીં. કાર્ય કરતા હૈ તો પરકા ભી કાર્ય કરે તો ઉસમેં ક્યા હૈ? લોકમેં કહતે હૈ કિ ગોપાલ એક ગાયકો ચરાતા હૈ તો હમારી ગાયકો ભી લે જા.

दो गाय यरावे, यार गाय यरावे... अेक गायको यरावे तो पांय गायको यरावे. अपना कार्य करता है तो परका भी कार्य करे. कार्य करे बिना रहता है तो तो परका कार्य न करे, अैसा कडते हैं. देओ! शब्द कैसा लिया है?

जीव अपने परिणामोंसे... परिणाम नाम कार्य. सम्यग्दर्शन-ज्ञान-चारित्र आदि परिणाम-कार्य. आत्माका कर्ता नामके गुणसे कार्य होता है अथवा कर्मगुणसे ये कर्म हुआ है. अपनेमें कर्मगुण है.. कर्मगुण है उस कारणसे कर्म नाम धर्मकी वीतरागी पर्याय (हुँ है)- कर्मगुणसे कर्म हुआ है. आडाडा! ये अपने परिणामसे उत्पन्न होता है, तथापि-अैसा होने पर भी.... अेक अपना कार्य करे बिना रहे और आप अैसे कडो कि परका कार्य न करे (तो तो ठीक है). पण कार्य तो करता है. समजमें आया? आडाडा! जीशी वात छे भाई!

वीतराग सर्वज्ञ परमात्मा.... अंतर वस्तु आत्मा ही सर्वज्ञ वीतराग परमात्मा है. आडा! अपने परिणामसे उत्पन्न होता है, अपना कार्य करता तो है. कार्य किये बिना रहता नहीं, तो भी-तथापि परका कार्य नहीं करता. अैसा लिया न? 'तथापि' लिया न? अैसा होने पर भी... तथापि नाम अैसा होने पर भी... अपना सम्यग्दर्शन-ज्ञान-चारित्रका कार्य आत्मा अपने परिणामसे करता है. उसमें गुण हैं. उसके गुण तो ध्रुव हैं, गुणका परिणामन नहीं होता. गुण तो अपरिणामनस्वभावी, अपरिणामी पारिणामिकभावसे त्रिकाल है. सम्यग्दर्शन-ज्ञान-चारित्रका परिणाम ये परिणामन है. तो ये परिणामनका कर्ता आत्मा अपने परिणामका कर्ता है. ये परिणाम कर्ताका कार्य है. राग नहीं, शरीर नहीं, वाणी नहीं, स्त्री नहीं, कुटुंब नहीं, धंधा नहीं. आडाडा! पैसावाणाने आ बंधु आकरुं पडे. पैसा अमे आटला आप्या, संग्रह्या, आटला भेगा कर्या. दुकानके गदले पर बैठकर, ग्राहकका ध्यान रभकर.... अहंकार है.. अहंकार है. परद्रव्य और तेरे द्रव्यमें अत्यंत अभाव है. तो अभाव (होने पर भी) परका कार्य करे, (अैसे) कैसे बने प्रभु? आडाडा! तेरे अहंकारका नाम मिथ्यात्व है. आडाडा!

अपने कार्यसे उत्पन्न होता है **तथापि उसका अजीवके साथ कार्यकारणभाव सिद्ध नहीं होता...** अैसा सिद्ध किया कि जब कमबद्धका निर्णय करते (हुँअे) अपने ज्ञायकभावका निर्णय हुआ, तो अपनेमें सम्यग्दर्शन-ज्ञान पर्याय उत्पन्न हुँ. वो पर्याय है उसका कर्ता तो आत्मा है. उसमें व्यवहार रत्नत्रय राग कर्ता और निर्मल पर्याय कार्य-अैसा है? कि अैसा है नहीं. अेक वात. निर्मल पर्याय कर्ता ने राग कार्य-अैसा है? कि अैसा है नहीं. रागका कार्य जुद्ध है. आडाडा! समजमें आया? अपनी रीजको जानकर जो सम्यग्दर्शन-ज्ञान हुआ, उससे उत्पन्न होता हुआ वो परिणाम(रूपी) कार्य करता है. वो कैसे? कि वो परिणामका कार्य पूर्व पर्याय थी तो उत्पन्न हुआ? केवलज्ञान हुआ, तो भोक्षमार्ग था तो केवलज्ञान उत्पन्न हुआ? के, ना. ये भोक्षमार्गका तो व्यय होता है. ये (जुव) तो सीधा अपने केवलज्ञान पर्यायसे उत्पन्न होता है.

आडाडा! समजमें आया? आवी वातो डवे. जहां मोक्षमार्गसे भी मोक्ष नहीं, तो रागसे, निमित्तसे और परसे तो कहां रडा? आडाडा!

अजीवके साथ.... यहां 'अज्जवके साथ' (शब्द) लिया है, પણ उसका अर्थ यहां ऐसा भी लेना कि ईस ज्जवके सिवा दूसरे ज्जव हैं वे ईसकी अपेक्षासे अज्जव हैं. उनका कार्य भी आत्मा कर सकता नहीं. आडाडा! अज्जवका कर्म-कार्य तो नहीं.... ईस ज्जवके सिवा दूसरे ज्जव हैं वड अज्जव हैं. अपनी अपेक्षासे अज्जव हैं, उनकी (अपनी) अपेक्षासे ज्जव हैं. आडाडा! यहां तो अज्जवका निषेध किया, तो फिर (अन्य) ज्जवकी पर्यायका कर्ता (बनकर) कर सकता ऐसा है आता है कि नहीं? परज्जवका कार्य कर सकता है ऐसा आता है कि नहीं? ये आत्माके सिवा परवस्तु सब (अज्जव हैं अर्थात्) ये ज्जव नहीं. ये ज्जव अपने सम्यग्दर्शन-ज्ञान-चारित्रके परिणामसे उत्पन्न होता है. आडाडा! परज्जवमें सम्यग्दर्शन उत्पन्न होता है तो उसमें (ईस) आत्माकी पर्याय कर्ता ने सम्यग्दर्शन उसका कार्य—ऐसा है नहीं. आडाडा!

तोपण.... आडाडा! **उसका अजीवके साथ कार्यकारणभाव सिद्ध नहीं होता... क्यों?** कारण देते हैं. **क्योंकि सर्व द्रव्योंका अन्यद्रव्यके साथ उत्पाद्य-उत्पादकभावका अभाव है..** क्या कडते हैं? सर्व द्रव्योंके साथ.... उत्पाद्य नाम उत्पन्न होनेलायक कर्म (-कार्य) अने पर आत्मा उत्पाद्यक—उत्पाद्य ने उत्पाद्यक ऐसा है नहीं. आडाडा! छाथकी जैसे उपर होनेकी लायकात् उत्पाद्य और आत्माका विकल्प उत्पाद्यक अथवा ज्ञानमें आया कि मुजे छाथको उपर करना है ऐसा ज्ञान उत्पाद्यक अने छाथ उपर हुआ ये उत्पाद्य—उसका अभाव है. आडाडा! ભભૂતમલજી! ये ભભૂતિ दूसरी है. वो सब तो धूलकी ભભૂતિ है. आडाडा! ભગવાન! तेरा मार्ग, प्रभु! कोई अलौकिक है. आडाडा!

अकेला सांभल्या—सुना और उससे ज्ञानकी पर्याय हुई, कडते हैं कि सुनना.. सुननेकी पर्याय कर्ता ने ज्ञानपर्याय कार्य—ऐसा है नहीं. ये ज्ञानपर्याय भी परलक्षी है, ये सम्यग्ज्ञान नहीं. क्या कडा? सुननेसे अंदर जो ज्ञान होता है, उसकी पर्याय तो उसके कारणसे होती है, सुननेसे नहीं. પણ वो ज्ञान जो उत्पन्न हुआ, सूत्रका निमित्त है सुननेमें, तो ये ज्ञान भी सम्यग्ज्ञान नहीं. क्योंकि परलक्षसे हुआ है. सम्यग्ज्ञानका कार्य तो अपने द्रव्यके आश्रयसे होता है. आडाडा! शास्त्रका ज्ञान कर्ता ने आत्माका सम्यग्दर्शन कार्य—ऐसा है नहीं. आडाडा! कहां ले जाना है?

प्रभु! तेरी स्वतंत्रता.... तेरेमें प्रभुता नामका गुण है. ४७ शक्ति है न? उसमें प्रभुत्व नामका अेक गुण है—ईश्वर होनेका गुण है. ईश्वर होनेका अेक गुण है, सर्व गुणमें ईश्वरगुणका रूप है. आडाडा! अनंता.. अनंता.. गुण ईश्वररूप हैं. ईश्वर कोई परकी आशा नहीं करते. आडाडा! अण्ड प्रभुतासे शोभायमान, स्वतंत्रतासे, अपने प्रतापसे प्रत्येक गुणकी पर्याय

અપની અખંડ સ્વતંત્રતાસે પર્યાયસે ઉત્પન્ન હોતી છે. આહાહા! કોઈ નિમિત્ત કારણસે તો નહીં, પણ પૂર્વકી પર્યાયસે યે ઉત્પન્ન હુઈ એસા ભી જિસમેં નહીં. આહાહા!

યહાં તો સીધે જ્ઞાયકભાવસે આત્મા પરિણામમેં ઉત્પન્ન હોતા હુઆ કાર્ય કરતા હૈ તો દૂસરેકે કાર્યમેં ઉસકી મદદ હો એસા હૈ નહીં. સમજમેં આયા? આહાહા! યે લકડી ઉંચી હોતી હૈ, ઉસમેં કર્તા(ગુણ) હૈ—ઉસમેં ભી કર્તા નામકી શક્તિ હૈ, ઉસકે કારણસે કાર્ય હોતા હૈ. અંગુલીસે નહીં. દુનિયા સંયોગસે દેખતી હૈ, પણ ઉસકે સ્વભાવસે (કાર્ય હુઆ) હૈ એસા નહીં દેખતી. આંખસે દેખતે હૈં કિ ઉંગલી હૈ કિ નહીં? પણ ઉંગલી તો સંયોગ હૈ, પર હૈ. સમજમેં આયા?

એમ સુનનેસે જ્ઞાન હુઆ... યે ભી પર હૈ. સુનના પરચીજ હૈ, ઉસસે જ્ઞાન તેરેમેં હો? યે તો અમૃતચંદ્રાચાર્યને કહા હૈ કિ યે ટીકા મૈને કી હૈ એસે મોહસે ન નાયો. પ્રભુ! મૈં તો જ્ઞાનસ્વરૂપસે મગ્ન હૂં. મૈં વિકલ્પમેં ભી આયા નહીં, તો ટીકાકી ક્રિયામેં કહાંસે આઉંગા? આહાહા! સમયસાર, પ્રવચનસાર, નિયમસાર, ઇષ્ટોપદેશમેં દરેકમેં પીછે હૈ. આહાહા! એસી ટીકા! કહતે હૈં કિ યે તો શબ્દકી પર્યાયસે કાર્ય હુઆ હૈ. શબ્દ પરમાણુમેં કર્તા-કર્મ શક્તિ હૈ ઉસસે પર્યાયકા કાર્ય હુઆ હૈ, મેરેસે નહીં. મૈં ટીકાકા કરનેવાલા હૂં એસે મોહસે ન નાયો ઔર મેરી ટીકા સુનનેસે તુમકો જ્ઞાન હોતા હૈ એસે ન નાયો. આહાહા! ઉસમેં હૈ. મેરી ટીકા સુનનેસે તુજે જ્ઞાન હોતા હૈ એસે ન નાયો. આહાહા! હૈ કિ નહીં અંદર? આખિરકે શ્લોકમેં. પ્રવચનસારમેં વિશેષ હૈ... પ્રવચનસારમેં વિશેષ હૈ. આહાહા! છે પ્રવચનસાર? (શ્લોક ૨૧).

‘ખરેખર પુદ્ગલો જ સ્વયં શબ્દરૂપે પરિણામે છે. આત્મા તેમને પરિણામાવી શકતો નથી.’ આત્મા શબ્દકો પરિણામા સકતા નહીં. ‘તેમ જ ખરેખર સર્વ પદાર્થો જ સ્વયં જ્ઞેયપણે—પ્રમેયપણે પરિણામે છે. શબ્દો તેમને જ્ઞેય બનાવી—સમજાવી શકતા નથી.’ યે શબ્દ આયા તો તુજે જ્ઞાનકી પર્યાય ઉત્પન્ન હુઈ, એસે ન નાયો. પ્રભુ! આહાહા! એ મણિભાઈ! શબ્દ જો પરિણામતે હૈં વો પુદ્ગલકી પર્યાયસે પરિણામતે હૈં, આત્માસે નહીં. એક બાત. તેમને પરિણામાવી શકતો નથી—પરિણામા સકતા નહીં. તેમ જ સર્વ પદાર્થ સ્વયં જ્ઞેયપને પરિણામતે હૈં. યે અપની પર્યાયમેં જાનના હોતા હૈ યે અપનેસે હોતા હૈ. સુનનેસે હોતા હૈ, કાનમેં શબ્દ પડા તો જ્ઞાન હુઆ—એસે ન નાયો પ્રભુ! એસી પરાધીનતા નહીં હૈ. આહાહા! કપૂરચંદજી! એસી બાત હૈ. આહાહા! શબ્દ, શાસ્ત્ર.....

કહતે હૈં, યે તો વિકલ્પ હૈ. અને શાસ્ત્રસે જ્ઞાન હોતા હૈ એસે ન નાયો. જ્ઞાનકી ખાણ તો તુમ હો. તુમહારેસે જ્ઞાન કર્તા હોકર જ્ઞાનકી પર્યાય કર્મ નામ કાર્ય હોતા હૈ. તો સુનનેસે હોતા હૈ એસા ન માનો. આહાહા! એ તો આવે, પણ આમ વાત છે. ભાષા તો એસી હી આવે કિ આગમકા અભ્યાસ કરો, દેવ-ગુરુકી શ્રદ્ધા કરો, સુનો, ગુરુકી સેવા કરનેસે—ગુરુકી ચરણસેવના કરનેસે સમકિત હોતા હૈ—એસા ભી આતા હૈ. યે નિમિત્તકા કથન હૈ. સમજમેં આયા?

આહાહા! ‘શબ્દો તેમને જ્ઞેય બનાવી સમજાવી શકતા નથી. આત્મા સહિત વિશ્વ તે વ્યાખ્યેય...’ આત્મા સહિત સારા વિશ્વ વ્યાખ્યેય-વ્યાખ્યા કરનેલાયક-સમજાવવા યોગ્ય ‘(અને) વાણીની ગૂંથણી તે વ્યાખ્યા-સમજૂતી અને અમૃતચંદ્રસૂરિ વ્યાખ્યાતા-વ્યાખ્યા કરનાર-સમજાવનાર— એમ મોહથી જનો ના નાચો.’ અર્થમેંસે એસે લે કિ યે તો નિર્માની હૈં તો નિર્માનતાસે બાત કરતે હૈં. નિર્માની હૈં, પણ નિમિત્ત કર્તા હૈ ડી નહીં. આહાહા!

પીછે હૈ. ૨૧ (શ્લોક)મેં. પ્રવચનસારમેં શ્લોક બહોત થોડે હૈં-કલશ થોડે હૈં. સમયસારમેં ૨૭૮ હૈ, નિયમસારમેં બહોત હૈં કલશ. ઇસમેં થોડે હૈં. ૨૨ કલશ હૈં, સારે પ્રવચનસારમેં કલશ ૨૨ હૈં. સમયસારમેં ૨૭૮ કલશ હૈં, નિયમસારમેં બહોત હૈં. યહાં કહતે હૈં કિ અમૃતચંદ્રસૂરિ વ્યાખ્યાતા-સમજાનેવાલે હૈં એસે મોહસે જનો ના નાચો. આહાહા! સમજાનેવાલેકો એસા હો જાયે કિ મૈં સમજાતા હૂં તો ઉસે સમજમેં આતા હૈ.

શ્રોતા : આપ સમજાતે હૈં મહારાજ! તો હમ સમજતે હૈં.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : એસી બાત હૈ નહીં, એમ કહતે હૈં. માર્ગ અલૌકિક હૈ ભાઈ! આહાહા! યે વિકલ્પકા કર્તા આત્મા નહીં. આહાહા! ભગવાન જ્ઞાનસ્વરૂપ વો ક્યા વિકલ્પ-રાગ, વિકાર, દુઃખ, આકુલતા(કો ઉત્પન્ન કરે)? આનંદકા નાથ આકુલતાકો ઉત્પન્ન કરે? આહાહા! વિકલ્પ જો સમજાનેકા હૈ વો ભી આકુલતા, દુઃખ હૈ. સમાધિશતકમેં વહાં તક લિયા હૈ, આહાહા! મૈં પરકો સમજાતા હૂં યે ભી ઉન્મત્તતા હૈ, ઘેલછા છે. સમાધિશતક. પાગલપના હૈ. આહાહા! ક્યોંકિ ઉસકો તેરેસે સમજમેં નહીં આતા, ઉસકો ઉસસે (-ખુદસે) સમજમેં આતા હૈ. વાત આકરી બહુ. આખી દુનિયાથી ફેર છે. અત્યારના તો પંડિતો તો હમ એસા કરે...

એક બાર એસા સુના થા. ૫૦ પંડિત યહાંકે વિરોધમેં ઈકઠ્ઠે હુએ થા ઇન્દોરમેં. ૫૦ પંડિતોંને એસા નિર્ણય કિયા કે પરદ્રવ્યકા કરે નહીં યે દિગંબર (જૈન) નહીં. અહીંથી ના પાડેને કે પરદ્રવ્ય(નું કરી શકે નહીં). કરો પ્રભુ! તુમ તો પ્રભુ હો અંદરમેં. ભૂલ હોતી હૈ પર્યાયમેં. ‘જામે જિતની બુદ્ધિ હૈ ઉતનો દિયો બતાય, વાંકો બુરો ન માનીયે ઓર કહાંસે લાય.’ આહાહા! ઝીણી વાત છે ભાઈ! અહીં ભગવાન અમૃતચંદ્રાચાર્ય કહે છે કે ન ફુલાઓ. આહાહા! ઓહો! ટીકા સુની ઉસસે મેરેકો જ્ઞાન હુઆ એસા નહીં હોતા. એમ ફુલાઓ નહીં. આહાહા! ‘સ્યાદ્વાદવિદ્યાના બળથી વિશુદ્ધજ્ઞાનની કલા વડે...’ સ્યાદ્વાદવિદ્યાકે બલસે વિશુદ્ધજ્ઞાનકી કલા.... ‘આ એક આખા શાશ્વત સ્વતત્ત્વને પ્રાપ્ત કરો...’ આજે જ પ્રાપ્ત કરો. આહાહા! એસા પાઠ હૈ. દિગંબર સંતોની વાણી કોઈ અલૌકિક છે. આજે જ પ્રાપ્ત કરો. પીછે કરંગા (એસા ભાવના હૈ) તો તુજે રચિ નહીં. જિસકી રચિ હૈ ઉસકા વીર્ય ઉસ ઓર ગતિ કિયે બિના રહેગા નહીં. આહાહા! ‘રચિ અનુયાયી વીર્ય.’ ધન્નાલાલજી! આહાહા ! જિસકો રચિ હૈ વો વાયદા કરે એસા હોતા નહીં. આહાહા!

‘વાયદા’ કહતે હૈં? હિન્દીમેં ક્યા કહતે હૈં? (વાદા.. વાદા.) વાયદા કરે કિ પીછે.. પીછે.. (-બાદમેં). પીછેમેં પીછે રહેગા.. પીછેમેં પીછે રહેગા.. આહાહા!

‘એક આખા શાશ્વત સ્વતત્ત્વને પ્રાપ્ત કરી...’ આહાહા! પ્રભુ! ‘એક આખા શાશ્વત સ્વતત્ત્વ..’ ભાષા દેખો! એક સારા પરિપૂર્ણ પ્રભુ શાશ્વત ટંકોત્કીર્ણ શાશ્વત સ્વતત્ત્વ.. એ સ્વતત્ત્વ અહીં આવ્યું. આહાહા! ‘એને પ્રાપ્ત કરીને આજે (જનો) અવ્યાકુળપણે નાચો.’ આહાહા! એક અખંડ શાશ્વત ચૈતન્ય પ્રભુ.. આહાહા! ઉસ તરફકા લક્ષ કરકે પ્રાપ્ત કરો. યે કરનેલાયક હૈ. આહા! ‘આજે (જનો) અવ્યાકુળપણે...’ પ્રભુ! તું તેરી ચીજમેં આજ હી જો અંદરમેં એકાગ્ર હોગા તો આજ હી નામ ઉસ કાલમેં હી તુજે આનંદ આયેગા. એ જ કહે છે, દેખો! અવ્યાકુળપણે પરિણમો. આહાહા! અતીન્દ્રિય આનંદપને પરિણમો પ્રભુ! આહા! યે હી તેરા કાર્ય હૈ. યે આત્મા અપને પરિણામસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ. સમજમેં આયા? આહાહા! આકરી વાત છે ભાઈ! આ તો, ‘હું કરું.. હું કરું.. એ જ અજ્ઞાન છે, શક્ટનો ભાર જેમ જ્ઞાન તાણે.’ બૈલ ગાડીકો ચલાતા હો, ઉસકે નીચે ...મેં કુત્તાકા સિર છુએ તો (ઉસે લગતા હૈ કિ) મેરેસે ગાડી ચલતી હૈ. એસે દુકાનમેં બૈઠે તો મેરેસે ધંધા ચલતા હૈ (એસે માનતા હૈ તો) કુત્તે જૈસા હૈ. શેઠ! અહીં તો આ વાત છે. શેઠ સંપ્રદાયકી દષ્ટિ છોડકર આયે હૈં ન કિ ક્યા કહતે હૈં યે સુનનેકો? માર્ગ તો, પ્રભુ! કોઈ અલૌકિક હૈ.

યે યહાં કહા કિ **કાર્યકારણભાવ સિદ્ધ નહીં હોતા...** યે શબ્દ કારણ અને જ્ઞાનકી પર્યાય કાર્ય—એસા સિદ્ધ નહીં હોતા. આહાહા! સમયસારમેં આતા હૈ ન? કિ મૈં પરકો બંધ કરા દૂં, મૈં પરકો વીતરાગ કરા દૂં... બંધ અધિકારમેં હૈ. પરકો મૈં મોક્ષ કરા દૂં. મૂઢ હૈ. ઉસકી વીતરાગતાસે મોક્ષ હોગા ને ઉસકે રાગસે, અજ્ઞાનસે સંસારમેં રહેગા. તુમ ઉસકો વીતરાગતા દે સકતે હો? આહાહા! બંધ અધિકારમેં હૈ. મૈં પરકો બંધ ને મોક્ષ કરા દૂં... આહાહા! પ્રભુ! તું શું કરે છે? પ્રભુ! તું તો જ્ઞાનસ્વરૂપ હૈ ન? જ્ઞાનસ્વરૂપમેં વિકલ્પ ઊઠતે હૈં યે, પ્રભુ! દુઃખરૂપ હૈ ન? તો તુજે દૂસરેકા ક્યા કરના હૈ? આહાહા! એસા અભિમાન કહાં તક તુજે રખના હૈ? આહાહા! જબ તક મૈં પરકા કર સકતા હૂં (એસા) અભિમાન હૈ, મિથ્યાત્વ હૈ, તબ તક તું સ્વસન્મુખ નહીં હો સકતા. આહાહા! ભાષા સમજમેં આતી હૈ શેઠ? આહાહા! ઝીણી વાત છે પ્રભુ!

ઉત્પાદ્ય-ઉત્પાદકભાવકા અભાવ હૈ. ક્યા કહા? સર્વ દ્રવ્યોંકા... સર્વ દ્રવ્યોંકા અન્યદ્રવ્યકે સાથ... અરિહંતકા દ્રવ્ય ઉત્પાદક અને સુનનેવાલેકા જ્ઞાન ઉત્પાદ્ય (અર્થાત્) ઉત્પન્ન હુઆ— એસા અભાવ હૈ. હૈ કિ નહીં અંદર? ઉત્પાદ્ય ને ઉત્પાદક. ઉત્પાદ્ય-ઉત્પન્ન હોનેવાલા કાર્ય અને ઉત્પાદક દૂસરી ચીજ—એસા ઉત્પાદ્ય-ઉત્પાદકકા અભાવ હૈ. જડકી પર્યાય ઉત્પાદ્ય-હોનેલાયક અને આત્મા ઉત્પાદક—એસા અભાવ હૈ. આહાહા! વાણીકી પર્યાય ઉત્પાદ્ય અને આત્મા ઉસકા ઉત્પાદક—(એસા) અભાવ હૈ. આહાહા!

શ્રોતા : કર્મશાસ્ત્રમાં તો દૂસરા હી લિખા હૈ ?

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : ક્યા લિખા હૈ ? યે તો પહલે બતાયા પ્રવચનસારમાં. ટીકા હમને કી હી નહીં. હમ કહાં હમારી પર્યાયકો છોડકર પરમં જાયેં ઔર કરેં ? આહાહા! આકરી વાત બાપુ! જગતથી મેળ ખાવું મુશ્કેલ. આહાહા! જન્મ-મરણસે રહિત હોનેકી રીત કોઈ અલૌકિક હૈ.

બાહરસે રાજી હો જાય, સુખી હો જાય અને દૂસરેકો.... અષ્ટપાહુડમાં કહા હૈ ઔર તારણસ્વામીમાં કહા હૈ કિ જનરંજન, ઐસી અનુકૂલ બાત કરે કે જનરંજન હો જાય. અષ્ટપાહુડમાં કહા હૈ કુંદકુંદાચાર્યને. આહાહા! પ્રભુ! જનરંજનકી અનુકૂલ બાત તુમ કરોગે, તો તુજે ભ્રમણા હૈ. સારી દુનિયા ખુશી હો જાય. ભૈયા! એક-દૂસરેકી મદદ કરો. ત્યાં ગરીબ ઓશિયાળો માણસ હોય તો કહે, મહારાજને બહોત અચ્છા કહા, હમં મદદ કી. હમ ગરીબ માણસ હૈં તો હમકો મદદ કરનેકો શેઠકો કહા. રાજી હો જાય. શુકનચંદજી! આહાહા! એય!

ઘણા માણસનો કાગળ આવે અમારી પાસે ખાનગી કિ હમ નિવૃત્ત હો ગયે હૈં તો યહાં હમકો રખો. આહીં રાખે કોણ ? ઐસી ... પ્રવૃત્તિમાં પડે કૌન ? સાધુકા ભી લખાણ આતા કિ હમં વહાં આના હૈ. ભવ્યસાગર દિગંબર સાધુ હૈ ન ? (શ્રોતા : આપ વ્યવસ્થા કરતે નહીં ?) કુછ કરતે નહીં. આહાહા! ભવ્યસાગરકે પત્ર બહોત આયે. દિગંબર સાધુ જાલનામાં થે. સ્થાનકવાસીકા આચાર્ય થા આનંદસાગર, ઉસકો (બહોત લોગ) વંદન કરને આતે થે. આનંદસાગર સ્થાનકવાસી સાધુ થા. આહાહા! આનંદસાગર, નહીં ? સ્થાનકવાસી. શું કહે ? આનંદશ્રુષિ. વો ભવ્યસાગરકે પાસ આતા થા. નગ્ર મુનિ હૈ તો વહાં આતા થા. તો કહતે થે કિ હમારે પાસ આતા હૈ....

યહાં તો પત્ર ઐસે લિખા હૈ હમકો કિ તુમહારી બાત નિકલી તો કહતે હૈં કિ ભૈયા! હમ સાધુ નહીં, હમ મુનિ નહીં. હમને તો સમકિત બિનાકા ભેષ લે લિયા હૈ. અબ હમારા વહાં આનેકા ભાવ હૈ. તુમ ઇતના લિખો કિ આઓ. હમ તો ઇતના ભી લિખતે નહીં કિ આઓ યા જાઓ. બહોત પત્ર આયે થે. સ્વામી! ઇતના લિખો કિ આઓ. તુમ આઓ તો કહાં ઠહરાના ? ઇસમાં મૈં ક્યા પ્રવૃત્તિ કરું ? ઉસકો આહાર-પાની કૌન દે, મકાન કૌન દે ? આહાહા! વે ભી કહતે હૈં.... એક બાર લિખા થા ઉસને કિ આહાર-પાનીકા તો હો જાયેગા. ભલે ન આપે, હો જાયેગા. પણ અહીં કરે કોણ ? અહીં આવે તો ક્યાં નાખીએ ? પછી તમને કોણ રાખે ને ક્યાં રાખે ? અહીં કોણ કરે ? બાપુ! અહીં કોઈ કરે નહીં.

એક સ્થાનકવાસી સાધુ આયા થા જુવાન. ઉસકી બહેનને દીક્ષા લી, ઉસમાં કોઈ ભૂલ હો ગઈ થી. તે કંટાળો આવી ગયો હતો. આવ્યો, કહે, મને અહીં રાખો. હમ તો કિસીકો રખતે નહીં. તુમહે કહાં રખના ? મકાન ક્યા.... ચલા ગયા. સુબહમાં આયા થા, દોપહરમાં ગયા. જુવાન થા, મારવાડી. પત્ર તો બહોત આતે હૈં ખાનગી, પણ અહીં કોણ કરે ? બાપા! યે તો ઉપદેશકા વિકલ્પ

આતા હૈ ઔર વાણી નિકલતી હૈ, આતી હૈ. અહીં રાખીને ઉપાધિ કોણ (વહોરે)? યહાં દેખો! ક્યા કહા?

સર્વ દ્રવ્યોંકા અન્યદ્રવ્યકે સાથ... સર્વ દ્રવ્ય લિયે ન? જીવ, અજીવ—પરમાણુ, ધર્માસ્તિ આદિ કોઈપણ તત્ત્વ. ઉત્પાદ—ઉત્પન્ન હોનેલાયક અને ઉત્પાદક—ઉત્પાદ કરનેવાલા—ઐસા (સંબંધ) હૈ નહીં. સર્વ દ્રવ્યોંમેં ઉત્પાદ વહ ને ઉત્પાદક દૂસરા—ઐસા હૈ નહીં. ઉત્પાદ વહ ને ઉત્પાદક ભી વહ. ખરેખર ઉસકી પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ ઉસકા કારણ ભી વહ ને કાર્ય ભી વહ—પર્યાય કારણ ને પર્યાય હી કાર્ય—ઐસા હૈ પ્રભુ! ઇસમેં નિમિત્ત ઉત્પાદક ને નૈમિત્તિક ઉત્પાદ—ઉસકા અભાવ હૈ. હૈ? ઉત્પાદ.. ઉત્પાદ નામ ઉત્પન્ન હોનેલાયક કાર્ય ઔર ઉત્પાદક—ઉસકો ઉત્પન્ન કરનેવાલા. **સર્વ દ્રવ્યોંકા અન્યદ્રવ્યકે સાથ...** આહાહા! ક્યા બાકી રહા ઇસમેં?

દેવ-ગુરુ ઉત્પાદક અને (શિષ્યકી) સમ્યગ્દર્શનકી પર્યાય ઉત્પાદ—(ઐસા) હૈ નહીં. આહાહા! આકરી વાત છે ભાઈ! આ શિક્ષણ શિબિરમાં આવ્યા તો શિક્ષક આ જ વાત કરેને. પંડિતજી! આહાહા! અભાવ હૈ... **ઉસકે કારણ-કાર્યભાવ સિદ્ધ ન હોને પર...** પરદ્રવ્ય ઉત્પાદ ને દૂસરા પરદ્રવ્ય ઉત્પાદક ઐસા સિદ્ધ ન હોને પર **જીવકે અજીવકા કર્તૃત્વ સિદ્ધ નહીં હોતા.** અજીવ(ની પર્યાય) જીવનું કાર્ય..., અજીવકી પર્યાય જીવકા કાર્ય ઐસા સિદ્ધ હોતા નહીં. સમજમેં આયા? ક્યા આયા? **અજીવકે જીવકા કર્મત્વ...** અજીવકો જીવકા કર્મત્વ—કાર્ય ઐસા સિદ્ધ નહીં હોતા. **અજીવકે જીવકા કર્મત્વ...** અજીવકો જીવકા કાર્ય(પના)... અજીવને જીવનું કાર્ય(પણું)... હૈ કિ નહીં અંદર? અજીવકો કર્મત્વ... પીછે ઐસે લેના. તીસરા શબ્દ હૈ, અજીવકો જીવકા કર્મત્વ સિદ્ધ નહીં હોતા. આહાહા! સમજમેં આયા? આહાહા!

સમ્યગ્દૃષ્ટિ જો કુંભાર હો, તો ઘડા બનને(કે કાલમેં) ‘ઘડા મૈ બનાતા હૂં’ ઐસા વિકલ્પ ઉઠતા હી નહીં. કુંભાર સમ્યગ્દૃષ્ટિ હોતા હૈ કિ નહીં? સ્ત્રી સમ્યગ્દૃષ્ટિ હો વો, રોટી બનાતી હૂં, શાક બનાતી હૂં—ઐસા માનતી નહીં. આહાહા! સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ કાર્યમેં (નિમિત્તકી) ઉપસ્થિતિ દેખે તો ભી ઉસસે બનતા હૈ ઐસા માનતે નહીં. આહાહા! બહુ આકરું કામ! રોટી, દાલ, ભાત, શાક કરના, પુડલા કરના, વડી, પાપડ, સેવ.... હુશિયાર બાઈ હોય, હાથ હળવો હોય તો બરાબર થાય. ભ્રમણા હૈ તેરી. આહાહા! **જીવકે અજીવકા કર્તૃત્વ સિદ્ધ નહીં હોતા.** અજીવકો જીવકા કાર્ય ઐસા સિદ્ધ નહીં હોતા. હૈ? આહાહા! **ઔર ઉસકે (-અજીવકે જીવકા કર્મત્વ) સિદ્ધ ન હોને પર, કર્તા-કર્મકી અન્યનિરપેક્ષતા...** આહાહા! સિદ્ધિ હોનેસે.... જરી ઉસકી વિશેષ વ્યાખ્યા હૈ. નિરપેક્ષ આયા ન? વિશેષ કહેંગે.

(પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ)